

EDİRNE'DE

6 OK

Halkevi tarafından

Onbeş günde bir çıkarılır fıkrlı demeti

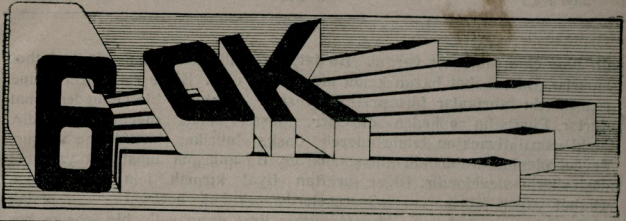
İmtiyaz sahibi ve
umumi neşriyat müdürü :
Akıncıoğlu İbrahim

30 Haziran 1934

Satış yeri :
Edirne'de Meriç kitabhanesi
Basıldığı yer: Vılayet matbaası

İçindekiler

Sermayenin zararları	6 OK
İktisadi savaş	Atilla
Rusyada ne kadar Türk vardır?	
Hâkimiyeti millîye	Oültekin
Neşredilmemiş seçme (Bektaşî) nefesleri	
Meyva kurutma usulü	Esat
Türkiyede nüfus hareketleri	M. N
Edirne köprüleri	Serezli Esat
Kanunu medeniye göre (Hak)	M. İ.
Köy muallimi nasıl olmalıdır?	R.
Lâtince büyük sözler	
Türk - Ro men münasebetleri tarihi	S. R.
Hacıdanışment köy türküleri	
Ata sözleri	O. N.
Köy kanunu	S. R.
Mevleket haberleri	
Dünya haberleri	

Sayı : 15

30 Haziran 1934

Yıl : 1

Onbeşle bir :

SERMAYENİN ZARARLARI

Bundan evvelki yazılarımızda sermayenin ne demek olduğunu; istih-saldeki rolünü; faidelerini anlatmıştık. Bu gün de sermayenin zararların-dan bahsedeceğiz.

Bazı talâkki ve kanaatlara göre sermaye gayrı meşrudur.. Sermaye müstahsilin teri bahasına kazanılmış bir ihtikâr ifadesidir, bu itibarla cemiyat için zararlıdır. İşçinin, müstahsilin gayrı meşru bir şekilde istis-marından meydana gelen sermaye; cemiyetteki ademi içtimai tevlit et-mektedir. Sermaye sahibi herne bahasına olursa olsun parasını çoğaltma-ğa çalışmaktadır. Binaenaleyh sermayedar için bütün yollar açıktır. O; ihtikâr yapabilir. İşçiye az para vererek çok imal ettirir. Bu verdiği para ile aldığı mal arasındaki fark doğrudan doğruya sermayedarındır. Buna fazla kıymet denir. İşte fazla kıymet işçinin; amelenin boş yerine; patron lehine istismarına yarar.

Bu telâkki ve akideye göre istihsâl vasıtalarının; sermayenin fertler-de bulunması doğru değildir. Çünkü fertlerin kazancı hudutsuzdur. Haris-tir. Bu hudutsuz ve haris kazanıştır sermayedar birçok fenalıkları yapar. Bu fenalıkların önüne geçmek; sermayedarın hırsını perçinlemek lâzımdır.

Aynı telâkki ve akide mensuplarına nazaran sermaye fertler arasında manasız bir rekabet doğurur. Meselâ herhangi bir tacir; imâlâthane ve-yahut fabrika sahibi sermayesini işletebilmek için rekabete başlar. Ucuz mal verir. Fiyat kırar. Piyasaya hâkim olduğu; rakipsiz kaldığı zamanlar emtianın fiyatını bizzat kendisi tanzim eder. Müşteri almak mecburiye-tindedir. Çünkü sermayedar vaziyete hakimdir. Rakibi yaktır.

Birçok sermayedarların elele vererek Kartel namını verdikleri anlaşmalarla piyasalara hâkim oldukları vakidir. Meselâ bir memlekette

altı tane cam fabrikası vardır. Bu fabrika sahipleri aralarında rekabet yaparlar. Bu rekabet bazan kendi aleyhlerine olur. Böyle rekabetin önüne geçmek için fabrikalar birleşirler. Piyasaya müşterek bir cepheden mal atarlar. Fiyatı bu cepheden düzerler. Müşteri almak mecburiyetindedir. Çünkü cam ihtiyacatını temin edecek başka fabrika; imalâthane yoktur. Mevcut olanlar aralarında anlaşmışlardır. Bu anlaşma mustehlik yani biz müşterilerin aleyhinedir. Diğer taraftan fiyat kırmak için yekdiğeriyle rekabet yapan fabrika ve müesseselerde rekabet neticesi olmak tehlikesi karşısındadırlar. Meselâ yüzbin lira sermayeli bir fabrika beş yüzbin sermayeli diğer fabrika ile rekabet yapamaz. Başlıyan rekabet bir müddet devam ettikten sonra sarsılır.

Beşyüzbin liralık fabrika daha muhtemeldir. Ziyanına bile olsa mal verir. Halbuki yüzbin liralık fabrika için vaziyet böyle değildir. Bir müddet mukavemet ettikten sonra sarsılmağa nihayet iflâs etmeğe mahkûmdur.

Sermayeyi istemiyen; ona cemiyet arasında yer vermeyen telâkkiye göre rekabet insanları birbirine düşürür; cemiyet içindeki ahengi bozar. Menfaatları birbiriyle çarpıştırır. Bu suretle cemiyet nizamı ihlâl edilir. Bu telâkkiye göre insanları sükûnetle yaşatabilmek; cemiyet ahengi; cemiyet nizamlarını bozmak için sermayeye yer ve kıymet vermemeğe lâzımdır. Ancak bu suretle cemiyetin nizamı bozulmaz; ahengi aksamaz.

Gelecek sayımızda; bize; firkamıza göre sermayeyi anlatacağız.

İşten artmaz

Dişten artar

İKTİSADİ SAVAŞ

En büyük hastalığımız iktisadî çalışmaları hakir görüşümüz ve nefsimize itimatsızlığımızdır. Bunu milli karakterimiz değil, bizi zebun yaşamağa alıştıran istibdat imparatorluğu devirlerde, herşeyi bahşetmekten bir gurur hissesi almışız, ve nihayet bu aldattıcı alâyişle kapitalâsyonların zencirine kendimizi kaptırmış, cihana ün salan haşmetimizle birkaç bezirgânın esiri olmuşuz.

Bir kahramanlık destanımızı, bir yararlık vakamızı konuşurken bütün damarlarımızdaki kanın bir an için heyecandan durduğunu, nefesimizin tıkanıdığını, gözlerimizin yaşardığını hissederiz; fakat bizi ölüme sürükleyen bir iktisadî vaziyet karşısında dilsiz kahr onu hakir görürüz. Bizden bir fedakârlık istesiniz onu cenk kavga meydanlarında yapmak isteriz; gözlerimiz takallüs eden pençelerimizle bir boğaza sarılmak, bir kan akıtmak ister; halbuki boğaza sarılmadan, kan akıtmadan, kanımızı emerler, bizi mahvederler ondan haberdar olmayız...

İşte onun için bütün şerefiyle, kahramanlığıyla yaşadığımız bu topraklarımız üstünde, bazan birkaç ırkı bozuk, mütebasbis ve riyakâra varlığımızın kudretlerini kaptırırız... İhtiyaçlar içinde başkalarına muhtaç vaziyette yaşarız.

Bu hastalık hemen hepimizde var.. İlk gündenberi ticareti hakir görmüş, sanatla oğraşmaı pespayelik telâkki

etmişiz, ve onun içindir ki bu gün biz, bu toprağın asıl sahipleri müstahsil olduğumuz halde bile birşey kazanmak istememiş ve almamızın तरीyle bu memlekette her gelene karşısı „ Efendim!.. „ deyenlere terk etmişiz; ve binnetice onların sermaye efendiliği karşısında küçülmüşüz, esir olmuşuz, ve kendimize bu esareti, bu zilleti hoş görmeğe çalışmışız, nihayet bu milli savaşta hissettiğimiz bu acı mağlubiyet karşısında kendimizi teselli edecek yalancı bir dava bulmuşuz “Sermayemiz yok!...“

Sermaye denince, gözümüze, köflenmiş küpler içinde sarı sarı istif edilmiş altun geliyor.. Sermaye denince gözümüze, bankalara mevdu milyonlarca altun veya milyarlarca liralık kredi geliyor.. Ne boş fikir, ne ümitsizliğe vesile arıyan aciz...

Bu gün aynı iddiayı varit görsek-te yine sermaye bizde... Bu topraklardaki paraları saysak yine küflenmiş para bizde... Fakat bütün bunlara rağmen, bizi evvelki düşüncelere bağlayan hastalık nefsimize itimatsızlık, cesaretsizlik ve bilgisizlik... Hükümet bizim, toprak bizim, herşey bizim; bizim olmiyan yalnız bir şey var cansızlık...

Herhangi şeyi tetkik ederseniz ediniz, iş gören sermayeden fazla, şahsi bilgi ve teşebbüsün aynı zamanda nefse itimatla sebatkârlığın müsbet neticeleri var... Sermayedarların yüzde doksan dokuzu milyonlara tevaus etmemişlerdir, bunların

RUSYADA NE KADAR TÜRK VARDIR?

Büyükerkânharbiye Reisliği O-nuncu şube çok güzel ve çok faideli bir kitap çıkarmıştır. Bu kitabın adı Sosyalist Sovyet Cümhuriyetler ittihadı muhtasar entoğrafisidir. Bu güzel ve faydalı kitabı yazan kaymakam Mehmet Beydir.

Bu kitapta tesadüf ettiğimiz malûmata nazaran bu gün bütün Rusyada 17.142.430 Türk vardır. Bu muazzam kitle 48 koldan ibarettir. Dilleri; ırkları; din telâkkileri aynı olan bu ırkdaşlarımızın 48 muhtelif kola ayrılması bulunması şayanı dikkattir. Bu gün Sosyalist Sovyet Cüm-

hemen hepsi, en âdi talâkki ettiğimiz bir sporculuktan dünyaya hâkim olan sermayelere malik olmuşlardır. Bu gün Bu memlekette (İş yok!) diye yıpranırız.. Hâlbu ki bu memlekette her taş parçası, her toprak bir kazanç yuvası, bir sermaye menbaıdır.. Hükümetin çok fazla muavenetini bile az görür, çalışmadan milyonlara sahip olmak isteriz, kendi kendimize harekete geçemeyiz, bizden hareket isteseler, yüzbin dere-den su getiririz...

Bu günkü inkilâpta hükümetin gördüğü yüksek vazifenin yüzde biri kadar şahsi hareket istiyoruz..

huriyetlerini teşkil eden ittihat arasında birçok Türk cümhuriyetleri vardır. Bu cumhuriyetler muhtariyete maliktirler. İstiklâlleri yoktur. Kitapta gördüğümüz tasnife nazaran:

A— Nufus 1.112.000 bulan Çuvaşlardan 761.600 ü Muhtar Çuvaş cumhuriyeti dahilindedirler.

Çuvaş muhtar Cumhuriyeti merkezi Kazan olan muhtar Tatar cumhuriyetinin şimaligarbiysindedir. Çuvaşlardan 152.500 kişi muhtar Tatar cumhuriyetinde 32.000 kişi de Sibiryada yaşamaktadırlar. mütebaki kısım ise Samara, Ulyanofsk gibi Rus vilâyetle-

Nefsimize itimat istiyoruz. Bizi bu günkü savaşa kat'î zafere götürecektir. yegâne yol, benliğimize itimadımız ve iktisadî hayata atılışımız olacaktır.

Çiftçilerini saklayıp ta bu memleket nef'ine iktisadî bir savaşa girmiyene Türk demiyoruz.. Türklük nika-bı altında yabancılarla birlik olana Türk demiyoruz.. Biz iktisadî savaşa girüp te pençelesen, bu toprakta müstahsil olan köylümüzü refaha erdireceklere, onlara azamî randuman vereceklere Türk diyoruz...

rinde bulunmaktadırlar. Çuvaşlar eski Rus çarlığının, tazyiki neticesi Hristiyan olmuşlardır, Ortodoksturlar, dilleri Rusça ve Tatarceden teşekkül etmişlerdir. Çuvaşlar umumiyet itibariyle ziraatla meşguldurlar, çok çalışkan bir millettirler. Çuvaş cumhuriyetinin merkezi Çboksari şehridir.

18.296 kilometre murabbai mesahayı sathiyesi vardır. Nüfusunun % 86.2 sini Çuvaşlar % 3.2 sini Tatarlar % 10.5 Ruslar ve % 0,1 ini sair milletler teşkil etmektedir.

Şimaligarbi Türkleri:

B- 1000 nüfustan ibaret olan Kumadinler Oyrat Muhtar eyaleti merkezi olan Ulala ile Kuznetsk şehirleri arasında otururlar. Dinleri şamanidir.

Dilleri Rusçe ve Kumendinceden te-rekküp etmiş bir dildir, çiftçilik; hayvan sürücülüğü; çobanlık ve avcılıkla geçinirler. Bunlar hemen hemen göçebe bir haldedirler.

C- 41.800 kişiden ibaret olan Altaylarda Oyrat eyaleti dahilinde bilhassa Katon nehri havzasında göçebe halinde yaşamaktadırlar: Oyratın genişliği 88.210 kilometre murabbaidir. Burada hepsi köylü ve göçebe olmak üzere 99.600 insan yaşamaktadır. Bu miktarın 41.800 Türk mütebaki kısmın da 54.000 i Rus ve diğer milletlerden ibarettir.

An asıl Altaylı olan Bura Türklerine Rus inkilâbindan sonra Oyrat namı verilmiştir. Üç muhtelif dinleri vardır. Bir kısmı şamanî; diğer bir kısmı bürhanî ve ortodokstur.

Ayrı ayrı iki dil konuşurlar. Ruslar Rusça; Altaylılar Altayca konu-

şurlar.

Altaylılar çiftçilik; hayvan sürücülüğü; Avcılık ve geyik sürücülüğüyle iştigâl ederler.

D- 12.000 kişiden ibaret olan Telenget'ler Altay Türklerindedirler. Oyrat muhtar eyaleti dahilinde; Altay dağlarının cenubi şarki kısmında Çuliman ve Katon nehirleri havzasında otururlar. Bu Türklerden bir kısım da Oyrat Muhtar eyaletine komşu diğer eyaletlerde oturmaktadırlar. Pelenget'ler umumiyet itibariyle kasaba ve köylerde oturmazlar, göçebe bir haldedirler.

Hayvan sürücülüğü; avcılık ve pek az miktarda çiftçilikle meşguldürler.

Telenget'ler Rusça ve Telengetçe konuşurlar. Dinleri şamanî; Bürhanî ve ortodokstur. Telenget'lerden 5000 i Oyrat Muhtar eyaletinde mütebakisi Sibiryada ve Oyrat eyaletine komşu eyaletlerde yaşarlar.

E- 2500 kişiden ibaret olan Telent'ler Telenget'ler gibi Oyrat eyaletinde yaşarlar. Dilleri Telenget'lerin dilin benzer. Ufak bir Lehçe farkı vardır. Çiftçilik; hayvan sürücülüğü; avcılıkla meşgul olurlar. Dinleri şamanî; bürhanî ve ortodokstur.

F- Kırım çöl tatarları:

F- 180.000 kişiden ibaret olan Kırım çöl Tatarları Noğaydırlar. Bu Tatarlar Kırım yarım adasının ova kısmında ve dağlık mintakanın eteklerinde otururlar.

Dinleri sünnidir. Tatarca konuşurlar. çiftçilik; bahçecilik; hayvan sürücülüğü yaparlar.

Hakimiyeti millie

Her sene Rebiyülevvel ayının onikinci günü Hakimiyetmilliyenin ilânını kutlularız. Hakimiyetmillie; bir milletin hâkim oluşu; efendi oluşu demektir.. İşte bundan onbir sene evvel tarihimizde ilk defa olarak halkın; milletin hâkimiyeti; efendiliği ilân edilmiştir. Bu tarihten evvelki zamanları tetkik edecek olursak görürüzki halkın bir sürüden farkı yoktu. Memleket sultanla sultanın etrafındaki adamların bir çifliği biz; bugünün efendisi; hâkimi olan vatandaşlar bu çifliğin demirbaş bir eciri halindeydik.

Sultan ve adamları bu memlekette her istediklerini yaparlardı. Onların arzu ve iradelerinin ölçüsü yoktu.

Halk; müstebit sultanlardan köpekler gibi korkak riyakâr ve dalkavuk nazırların; softaların; asilzadelerin dışı yaldızlı içi kokmuş kumandanların bir oyuncağı idi.

Memleketin asil evlâdı; Türk köylüsü Yemenin cehennem gibi kızgın o ucu olmayan kum denizlerinde; Arnavutluğun kuş uçmayan kayalıklarında; Kafkasyanın buzlu siteplerinde can verip ölürlen İstanbullu vatandaşlar askere gitmezdi.

Sultanın ihtişam ve azametini omuzlarında taşıyan âşa mültezimleri köylünün anasını ağlatır;

ocağını söndürürlerdi.

Asilzade çocukları; Şehzadeler doğar doğmaz zabıt yürümeğe başladıkları zaman binbaşı; konuştukları gün paşa olurlardı.

Memleketteki içtimaî saflar arasında müthiş bir fark vardı. Memur denilen yarı münevver zümre halkı; köylüyü hakir görürdü. Taşralarda; memurlar; memur aileleri tabiatı müstemlekelerdeki ecnebi memurlar gibi öter Türk çocukları ile; öz Türk aileleriyle konuşmazlar; temas etmezlerdi.

İşte memlekette bu aykırı ve tehlikeli farkı gören büyük kurtarıcı bundan tam ondört sene evvel 13 Eylül 920 senesinde birtakim esaslar tespit etti.

Büyük Şefin tespit ettiği esaslara göre hâkimiyet kayitsiz ve şartsız milletindir.

Bu gün artık; dünkü gibi aramızda fark yoktur. Hakimiyet herhangi bir adamın veya zümrenin malî; babasından intikal etmiş bir eser değildir. Ortada bir kuvvet; bir hâkimiyet varsa o kuvvet o hâkimiyet milletindir. Bu kuvvet menbağı; hızını millettten almaktadır.

Hâkimiyeti millie demek; milletin hâkimiyeti; kuvveti demektir. bir memlekette hâkimiyeti millie ne kadar kuvveli olursa millet te o kadar kuvvetli olur

Ne baş döndürücü; ne mest

Neşredilmemiş

Seçme (BEKTAŞİ) Nefesleri

Alpulluda bulunmakta olan kıymetli arkadaşlarımızdan muallim Vahit Lütfü Bey bize Trakyada topladığı beктаşı nefeslerinden bir miktar göndermiştir. Arkadaşımızın verdiği malûmata nazaran bu beктаşı nefesleri muallimi olup bundan başka hiçbir yerde neşredilmemiştir. Bu sayımızda muallim Vahit Bey arkadaşımızın gönderdiği nefeslerden birini basıyoruz. Gelecek sayılarımızda da artanları koyacağız.

Mürsel baba sultan Ahmet dedesi
Edirne şehrinde çok üftadesi

Mahremi esrardır Adile bacı
Her demi enverdir Adile bacı

*

Dimetoka aslı annin meskeni
Şimdi Edirne'de annin mekânı

Candan aziz tutar gelen mihmanı
Mümine rehberdir Adile bacı

*

Meydanında herdem Ayni cem açmış
Didarın görenler kevserin içmiş

Dürrü gevher lâlümercanın saçmış
Her demi kevserdir Adile bacı

*

Nefes okunur semalar kurulur
Hakkı olanlara nasip verilir

Post'a niyaz ile külbanın okunur
Kimyayı ekberdir Adile bacı

*

Ahmet baba sultan erenler şahı
On iki imamın heman ağahı

Fazlı kemâl ile bedrolmuş mahı
Lûlu gevherdir Adile bacı

*

Seyit Ali sultan sırrıdır kendi
Mürsel baba sultan demişler kendi

Erenler erkânın halin beyendi
Kelâmı şekerdir Adile bacı

*

Makamı gülizar cennet bağıdır
Müminlerin ruhu arş durağıdır

Babına niyaz et. Gamı dağıdır
Kendi münevverdir Adile bacı

*

(Rümuzu) kemterin budur niyazı
Bülbül gibi daim kılar feryazı

Nadane duyurma bu gizli razı
Ol pirlar pirdir Adile bacı

edici işler!..

daha dün; içimizdekilere esir
olan bu millet bugün hür ve müs-
tekildir. Kanunu yapan; kanunu

tatbik eden; şefini seçen ve ona
tâban kendisidir.

Yaşasın Millî hâkimiyet.

Gültekin

MEYVA KURUTMA USULÜ

Vilâyetimizde ve bilhassa Edirne kasaba civarında meyvecilik hayli ilerlemiştir. Fakat istihsâl edilen meyveler münhasıran taze istihlâk edildiklerinden meyvenin mebzul olduğu senelerde erik, kayısı, armut, elma ve emsali meyvelerin piyasadaki fiyatları top-tan kilosu 4 er kuruşa kadar düşüyor. Ve bu suretle bahçe sahipleri bahçelerinden iyi bir derecede istifade edemiyorlar. Böyle meyvenin az para ettiği senelerde meyveleri kurutmak pestil ve marmalat yapmak gibi bazı usuller ile kışa dayanabilecek bir hale koymak mümkündür. Usulü daireesinde yapılmış kuru meyve pestil ve marmalat fiyatları oldukça yüksek olduğundan masarifi istih-saliyeyi koruduktan maada epeyce de kâr bırakmaktadır. Binaenaleyh bundan istifade etmek lâ-zımdır.

Meyveleri nasıl kurudalım:

Kayısı erik ve emsali gibi çekirdekli meyvelerin çekirdekleri çıkarılarak veyahut çıkarılmadan bir sepet içerisine koyup aşağıda yapılması tarif edilen ilâçların içerisine batırılıp iki dakika kadar tutuktan sonra çıkarılır. Ve süzülerek güneşe hasırlar üzerine serilir.

İlâcın nasıl yapılacağı: Meyveler çekirdekleri çıkarılmış ve yarılmış vaziyette iseler onbeş kilo su içinde üç kilo [Karbonit potası] eridilerek bunun üzerine [200]

gram hâlis zeytin yağı yavaş yavaş akıldarak el ile epeyce karıştırılır ve köpürtülür. Bu suretle elde edilen kesif mahlül (85) kilo âdi su içerisine dökülerek yüz kiloya iblâğ edilir. ve iyice karıştırılır. Elde edilen mahlül boma derecesi ile muayene edildiğinde altı dereceyi göstermelidir. Potas iyi ise bu miktar kâfi gelir. Aksi takdirde daha bir miktar kesif mahlül ilâve edilerek altı dereceye gelmesi temin edilir.

Bu mahlül elde edildikten sonra sepetler içerisindeki hazırlanmış meyveler bu mahlül içerisine batırılarak güzelce çalkanır ve 2-3 dakika durduktan sonra çıkarılır ve süzülür. Badehu sergi mahal-line götürülerek serilir. Bu suretle meyveler güneşin şiddetine göre 5 - 7 gün zarfında oldukça kurur. Bu müddet zarfında her gün sabahları üzerlerine yukarıda tarif edilen ilâçlı sudan bir polvarizato (Püskürç) makinesiyle hafif mikatarda püskürdülerek sergideki meyveler nemlendirilir. 5 - 7 gün sonra meyveler oldukça kurumuş olacağından toplanılarak kapalı bir mahalde (Bir metre mikâbı mahal için 20 gram kükürt hesabıyla tütsü mahallinin vüsatine göre kükürt yakılarak) beş altı dakika kükürt tütsüsüne konur. Bu suretle rengi bozulmuş ve herhangi bir sesle kararmış olan meyveler rengi tabiilerini alırlar.

İçtimaî tetkikler:

Türkiyede nüfus hareketleri

Bir milletin varlığı; bir devletin kuvvet ve kudretini bu milleti; bu devleti teşkil eden fertlerle ölçülür. Milleti; devleti teşkil eden fertler biziz. Bir memlekette yaşayan insanlar sulh esnasında o memleketin iktisat ve irfan saha- larındaki savaşımın öncüsüdürler. Sulh zamanlarında memleket ikti- sadiyatında; irfanında âmil olan vatandaşlar muharebe esnasında vatanın müdafaası için serhatlara koşarlar ; memleketi kurtarmak memleket bayrağını dış memleket- lerde dalgalandırmak için çarpı- şırlar .

Görülüyor ki; nüfusun bir mem- leket için ifade ettiği manâ hem hazerde hem seferde mühimdir .

Başka memleketlerde nüfus a- dedi sabittir. Günü gününe doğan ve ölenler tespit edilmez. Bu gün memleketimizde kaç kişi yaşamak- tadır? Bu sorunun cevabını katiyetle

Bu suretle renkleri islâh edil- miş bulunan nim kuru meyveler bir iki gün daha güneşte tutula- rak kükürt kokusu temamiyle git- tiği gibi meyvelerde kurumuş o- lur.

Bu gün piyasada bu suretle elde edilmiş kuru kayısının kilosu 60 - 80 kuruştur. Kışın kompos- to, reçel, hoşaf yapılarak yenir.

veremeyecek vaziyetteyiz. Türki- yede ilk tahrir nüfus bundan dört sene evvel 1927 senesi teşriniev- velinin 28 inci günü yapılmıştır. Bizim için muteber olan rakam budur. 1927 senesi teşrinievelinde yapılan umumî sayıma nazaran bütün Türkiyede 13.648.270 kişi vardır.

Nüfusumuzun bu kadar olduğu iddia edilemez. Bu adedin arttığı ve yapılan sayımda bir çok gizli nüfusların meydana çıktığı tabii- dir. Hahiki rakamı 1935 senesinde yapılacak umumî sayımda anlamak mümkün olabilecektir.

Yine devlet rakam ve ifadele- rine göre Türkiyemizin genişliği kilometre murabbaı: 1.170 kilomet- re murabbaı genişliğinde bulunan bataklıklarla 8.434 kilometre mu- rabbaı büyüklüğünde bulunan göl- ler hariç olmak üzere 762.736 ki- lometre murabbaıdır.

Şayet meyveler çekirdekli ku- rudulacak iseler mahlûlun kesafet derecesini tezyit etmek yedi boma derecesine çıkarmak lâzımgelir. elma, armut gibi meyvelerin ise kurudulma tarzı ve ihzarı başka türlü olur bu da ayrıca bir yazı ile bildirilecektir.

Ziraat müdürü
ESAT

Görülüyor ki Türkiyemiz genişliğine nazaran çok tenha bir memleketdir. Bir kilometre murabbai yerde ancak 18 kişi bulunmaktadır.

★

Memleketimiz genişlik itibariyle Fransadan; Almanyadan; İtalyadan; Bulgaristandan ve Romanyadan; Yuğoslavya ve Yunanistandan büyüktür. Bu rakamlar Türkiyemizin diğer memleketler karşısında büyüklüğünü gösterir :

<u>Memleketler</u>	<u>Genişlikleri</u>
	Rakamlar kilometre murabbainı göstermektedir
Türkiye	762.736
Fransa	551.000
Almanya	469.000
İtalya	310.000
Romanya	295.000
Yuğoslavya	249.000
Yunanistan	130.000
Bulgaristan	103.000

Nufusa gelince; maalesef memleketimizde nüfus topraklarımızın genişliğine nazaran azdır.

<u>Memleketler</u>	<u>Nüfus</u>
Türkiye	13.948.270
Almanya	64.484.000
Fransa	41.860.000
İtalya	41.100.000
Romanya	18.025.000
Yuğoslavya	13.880.000
Yunanistan	6.934.000
Bulgaristan	5.944.000

Görülüyor ki memleketimizde topraklarımızın genişliği nazarı itibare alınacak olursa nüfusumuz

çok azdır. Meselâ Bulgaristanda 5.944.000 nüfus vardır. Bulgaristanın nüfusu bizden aşağı yukarı iki defa daha azdır. Fakat diğer taraftan bu komşu memleketin arazisi bizden tam yedi defa daha azdır. İtalya genişliği topraklarımızın yarısı kadar olmamasına rağmen nüfusu bizden tam 28.451.730 kişi daha fazladır. Demek ki bu gün Türk toprakları sıkıntısız olarak 50 milyon kişi ferah ferah besleyebilir.

Bu rakamlar bir kilometre murabbai başına isabet eden nüfusu gösterir.

<u>Memleketler</u>	<u>Kilometre başına düşen nüfus</u>
Türkiye	18
İtalya	124
Yunanistan	38

Nüfusumuzu çoğaltmak mecburiyetindeyiz. Bu mecburiyet hem iktisadî varlığımızı hem de memleket müdafaamız için lazımdır.

Nüfusumuzu çoğaltmak; doğanları yaşatabilmek için hayat şartlarını düzeltmek mecburiyetindeyiz. Çin gibi bazı memleketlerde nüfus çokluğu felâketlere sebebiyet vermiştir.

Türkiyemiz doğum itibarile vülüt memleketlerden biridir. Fakat maalesef ölüm doğumlardan fazladır. Ölüm yegâne sebebimiz; içtimâî hayat-taki bilgisizliğimiz; geriliğimizdir.

Memleketin refahı; ordunun kuvveti vatandaşların çokluğu ile ifade edilir. Bu vatandaşların sağlam ve zinde olmaları lazımdır.

M. N.

Tarihi tebibbuler

EDİRNE KÖPRÜLERİ

Edirnenin hemen ortasından üç büyük nehrin geçmesi şehire ne kadar tabii ve bedii bir kıymet ve letafet yaratmışsa bu nehirlerin üzerinde kurulan büyük ve müteaddit

Ayşekadın hanlarile, Bedesten Alipaşa, arasta gibi çarşılarla ve daha bir çok âbidelerle süslenen ve ilâhi ve mimari bir azamet gösteren bu Türk yurduna bu köprülerin de

102. Edirne sarayında Fâtihin Adalat kesiği

köprüler de o kıymet ve ehemmiyeti o nispette yükseltmiş, şehre başkaca bir şeref ve hususiyet vermiştir.

Filhakika içinde ve kenarında Arda, Tunca, ve Meriç gibi üç büyük nehrin dolaştığı ve birleştiği bu tarihi şehrin ileriye doğru muvasala ve menasebetini temin eden bu köprülere biraz uzaktan bakılacak olursa Selimiye, Üçşerifeli gibi mühim mabetlerle, medreselerle, Rüstempaşa,

ayrıca bir mahabet verdiği görülür ve bu köprüler, aşağı doğru süzülerek bu nehirlerin beline dolanmış kıymettar ve müzeyyen bir kemer, boynuna takılmış giranbaha birer inci dizisi manzarasını verir ve bu temaşaya yalnız halk değil hak ta aşık olur.

Arda nehrinin ikiyüz kilometrelik bir uzunluğu var. Bu nehir eski Ahi çelebi ve Paşmaklı taraflarından kaynar; Edirnenin yarım saat yukarısında ve Tunca nehri üstünde Me-

rice karışır.

Tunca; Kocabalkandan kopar ve Edirne'de sarayıçinde ormanlar arasında ikiye ayrılır, biraz ileride yine birleşir, Edirnenin altında Merice karışır. Meriç nehrinin başı kocabal-kanda Samakovdur.

Ardayı ve Tuncayı da içine aldıktan sonra yoluna devam ile bir az ileride Ergene nehrine iltihak eder ve bir müddet te beraber yürüdükten sonra Enezde Akdenize dö-külür.

Edirnenin fethinden evvel bu nehirler üzerinde tarihî ve mimarî kıy-meti haiz kâgir ve mühim köprüler yok idi. Yalnız Edirnenin fethinden evvel Tunca üzerinde mevcut alup turuku muvasalayı temin eden ve bu nehirler üzerinde kurulan köprülerin en eski en büyük ve en mühimi olan ve bu gün mihal köprüsü namile yad-olunan köprünün kâgir olduğu zan olunur.

Saraylarda, camilerde, kervansaraylarda büyük bir kudret gösteren Türk mimarları, köprüleri de ehem-miyetle ele almışlar ve bu mevzu üzerinde iyi işlemişlerdir. Ticareti ve mutlak surette münakalât ve sevkiyatı tabir diğerle ihtiyacı umumi-yeyi göz önüne alarak vücudu ge-tirdikleri köprüler tarihin ve bu gün-kü neslin medarı iftiharı olduğu gi-bi bu günün ihtiyacını da tema-men tatmin ve şark ile garbın muva-salasını bihakkın temin edecek bir mevki ve mahiyettedir.

Sarıyıçinde ve Tunca nehri üzerinde hâlâ mevcut ve mamur iki mühim köprü görüyoruz. Tam saray içinde ve adalet kasrı yanındaki

köprü Fatihindir. Buna cephanelik köprüsü de derler

İkinci köprü tarihlerde hadikâi sultanî namını alan bu sarayın tam methalinde mevcut Kanunî köprüsü-dür.

Bu büyük köprü Koca Mimar-sinanın şaheserlerindedir. Bu köprüye Bönce köprüsü de derler o civarda Hıdırlık tabyasının altında „ Bönce suyu „ namıyla bir kaynak var. Sa-rayın su ihtiyacı vaktiyle bu men-badan temin olunurdu bu itibarla e-hali bu köprüye Bönce namını verir-ler. Şemsettin Sami Bey bu köprü-lerin ikisinin de Fatihin olduğunu kaydetmiştir. Halbuki bu köprü Si-nana ait eserlerde muharrerdir ve Sinanındır.

Binbir türlü sefahetlere sahne olan ve asrının şairlerinin nâmütenahi kasidelerine işinüş mevzuları ve-rerek kendilerini dile getiren bu Sarayıçinin Fatih devrinden kalma bu eski köprünün yanbaşıda Balkan harbinde burada şehit olan binlerce Türk gencinin habigâhı ebedileri vardır. Burada yatanlar saray ve Osmanlı sal-tanat ve sefahetin kurbanlarıdır. Ne kadar şayani ibret bir levha! Bu köp-rünün bir tarafında çökmüş yıkılmış mazinin binbir sefaletini hatırlatan bir sarayın harabeleri, onun yanında da Osman oğullarının son mirasye-dilerinin sebebiyet verdiği şuursuz Balkan harbinde fedaî can eden Türk gençlerinin binbir şahamet ve kahramanlıklarını lisanı hâl ile ifade eden Mehmetciklerin âbidesi.

—Bitmedi—

Serezli: ESAT

Kanunu medeniye göre :

Medenî hakkı kullanmak ve medenî haklardan istifade etmek

4 — Mümeyyiz olanların medenî haklarını kullanmaları:

İyi ve kötüyü seçebilen, yetişkinler gibi hareket edenler onsekiz yaşını bitirinceye kadar mallarını kendileri idare edemezler. Ana baba veya vasilerinin idaresi altındadırlar. Alışverişe girişebilirlerse de verdikleri sözü ana, baba veya vasileri tasdik ederlerse yani çocuğun yaptığı işe razı olduklarını bildirirlerse ancak o zaman bu sözünü yerine getirmesi için çocuğu zorlamak kabil olur. Çocuğun yapamayacağı bu işler hakkında dava açmaya hakkı olmadığı gibi bu işler için kendi aleyhine de dava açılmaz. Burada ana ve baba çocuğun yerini tutarlar.

Mümeyyiz olan çocuk kendisine bağışlanan bir malı vasiyet edilen bir şeyi kabul edebilir. Bu hususta ana ve baba veya vasiinin izni rızası lâzım değildir. Yaptığı bir işten dolayı başkasına bir zarar verirse ödemeye zorlanır. Nafaka istemek, babalık davası açmak, nufus kütüğünde yanlış yazılan doğum yılını düzeltme davası açmak gibi bazı işleri de kendiliğinden yapabilir. Ana ve babasının rızasını almaya lüzum

yoktur.

5 — Tam insan. Yetişkin adam.
Reşitler:

Çocuk onsekiz yaşını bitirince artık tam insan (Reşit) olur, ana ve babasının idaresinden kurtulur, her işini kendi yapar, her türlü alışverişe girişebilir, kanunun koyduğu kaidelere uymak şartıyla mal ve mülkünü istediği gibi kullanır ve harceder, elden çıkarabilir, borç altına girebilir, verdiği sözü yerine getirmesi için zorlanabilir, yaptığı, işten başkasına bir zarar gelirse ödemeye mecbur tutulur, velhasıl medenî haklarını kullanır.

Onsekiz yaşının içinde bulunan kız eğer evlenirse (Reşit) sayılır. Onsekiz yaşını bitirenler gibi hareket eder.

6 — Medenî hakları kullanmada hüriyet:

Medenî haklardan ve onları kullanmaktan hiç kimse vaz geçemez. Meselâ: Bekâr bir adam evlenmiyeceğine dair söz verse bu sözünü tutmaya zorlanamaz. Medenî hakları kullanmakta herkes hürdür. Bu hüriyetini kanuna ve umumî ahlâk ve adaba aykırı bir şekilde kayıt altına koyamaz. Meselâ: Metres mukavelesi ile kari

koca gibi yaşanamaz; böyle bir mukaveleye riayet için ne kadını ve ne de erkeği zorlayamayız. Çünkü bu mukavele ahlâka uygun değildir

7 — Medenî haklardan bazıları kullanmak için kanunu hususî yaş koymuştur:

A — Onbeş yaşını bitirenler eğer iyi ve kötüyü seçebilirlerse yani mümeyiz iseler (vasiyet) yolu ile mallarını bağışlayabilirler

B — Onyediyi yaşını bitiren kız mümeyiz ise evlenebilirler.

C — Onbeş yaşını bitirenlere evlenmeleri için hâkim bazan izin verebilir .

Ç — Onbeş yaşını hıttren çocuğa mahkeme kararıyla mallarını idare etmesi, medenî haklarını kullanması, bir ticarethaneyi işletmesi için izin verilebilir. Böyle izin alan çocuklar tıpkı büyük adamlar gibi mallarını, haklarını kendi kendilerine kullanabilirler.

8 — Yaşı büyük olupta kanunen çocuk sayılanlar:

On sekiz yaşını bitiren bir kimse akıl hastalığı gibi bir sebeple iyi ve kötüyü seçmeyecek bir hale gelirse (mümeyiz değildir) deriz ve akli yerinde olmadığı zamanlarda yaptığı, verdiği sözler, giriştiği mukaveleler ve alış verişlere hiç kıymet ve ehemmiyet vermeziz. Bunların verdikleri sözler, yaptıkları işler muteber değildir. Ufak çocuklar gibi medenî haklarını kullanamazlar, mallarını idare edemezler; kendilerine mahkeme tarafından (vasi) tayin edi-

liir. Bu vasi aklını gaip edenin yerini tutar, malını idare eder, onun haklarını kullanır.

9 — Yaşı büyük olupta muhakeme kararile çocuk sayılanlar:

Aklıl hastalığı ve ya akıl zaifliği dolayısıyla işlerini görmeyen ve ya görüp gözetilmeye, bakıma ya muhtaç olan ve ya etrafına saldıarak başkasını tehlikeye koyan kimseler, çok sarhoş olanlar, lüzumsuz yere para harcayanlar, malını mülkünü ziyana uğratanlar ve ya bir seneden fazla Hapis cezasına uğrayıp Hapishaneye girmiş olan yetişkin insanları hakim mallarını idare etmekten men eder ve verdikleri sözü ehemmiyetli olmadığını ve alış verişe girmeyeceklerini, medenî haklarını kullanamayacaklarını ilân eder. Buna (hacr) diyoruz. Böyle kimselerden (mahcur) denir. Mahcur olanlara (vasi) tayin edilir. Vasi malları idare eder; mahcurların yerlerini tutarak onların işlerini görür. Mahcurlar eğer akıllarını gaip olupta iyi ve kötüyü seçmeyecek bir halde iseler tıpkı mümeyiz olmayan ufak çocuklar gibi medenî haklarını kullanamazlar, söz ve işlerinin hiç ehemmiyeti olmaz. Akli yerinde; iyi ve kötüyü seçebilen fakat sarhoşluğu bahse girmesi sebeble (hacr) edilmiş olanlarda mümeyiz çocuklar gibi vasilerinin rizalarını almak şartile ve bazı işlerde kendi kendilerine medenî haklarını kullanırlar.

— Bitti —

M. İ

KÖY MUALLİMİ NASIL OLMALIDIR?

1 - Genç olmalıdır.

Çünkü gösterilen ülkü uğrunda yorulmadan çalışacak atılacak içinde atılacaklık hamlesini bulduran gençlerdir.

2 - Temiz ciddi giyinişli giyinişinde ihmal göstermemelidir.

Çünkü köylüye temiz giyinişte ve ihmal göstermemekte örnek olacaktır. Sözen ziyade örnek terbiyenin en büyük düsturudur.

3 - Muallim mektebi muzunu olmalıdır.

Talebesine ve köylüye telkin edip itiyat haline getirtmek isteyeceği mefhumları öğretmek isteyeceği fikirleri ne yolda yapacağını ve köy halkı ruhiyatını çabuk anlayabilmesi, köylünün ihtiyacı olan umumî bilgiler hakkında vukufu olması ancak geniş bilgi sahipleri yapabilir.

Bu bilgiyi en az muallim mektebi verebilir. Bu gün bu isteyiş dilemek sınırlarını aşamaz. Fakat köy muallimi yapacağı işler hakkında tenvir ve ikaz etmek pek mümkündür. Bunun için şehirlerde şuurlu bir çalışma lâzımdır.

Umumî ve hususî ziraat ile sıhhi tedbirler iktisadî hayat hakkında bilgisi olmalıdır.

Çünkü köylünün hususî ve umumî ziyaret işleriyle iktisadî ve sıhhi

yaşayışı üzerinde kilağuzluk yapacaktır. Bunu bilmelidir. Bir muallim hanımla evli olmalıdır.

Çünkü köyün ileri yaşayışında ev ve kadın yaşayışının düzeltmesine şiddetle ihtiyaç vardır. Evın tertip ve tanzimi kadının işidir

Muallim hanım köy ev kadımlarına ev yaşayışı örneği gösterecektir. Onun için bu iş erkek muallimindir. Kadın muallim ev işlerinden ev iktisadiyatından iyi anlamalıdır. İyi ve çok görgülü olmalıdır.

5 - Lâubaliliğe gitmiyen bir tevazu sahibi olmalıdır.

Çünkü köy halkının zengin, fakir, genç, ihtiyar hepsini uyandıracaktır.

Nasıl çalışmalıdır.

6 - Programlı çalışmalıdır.

Eğer programı olmazsa bütün kuvvetlerini israf ettiği halde hiçbir şey elde edemez.

Gideceği yolu bilemez bu programın ders müfredat programı gibi tespit edilmiş olması lâzımdır. Bunun yüksek görüşlü makamların hazırlaması çok muvafıktır.

7 - Programın hepsini birden değil yalnız bir cephe veya maddesini alarak onu tamamen yoluna koyuncaya kadar diğerine geçmemelidir. Bilhassa ilk işe başladığı zaman buna daha çok riyakâr olmalıdır.

Tatbika başlanan bir maddenin muvaffak olması için öne çıkacak engelleri mutlaka yenmelidir. Bu hususta teşkilâtlardan yardım istemelidir.

Muallim, dünya haberlerini günü gününe takip etmelidir. Bunların köylüyü alâkadar edecek kısımlarını hergün muayyen saatte onlara okumalıdır. Köyde bu okuma saati i-tiyatlaşmamıştır. Okuduğu haberlerin köylüyü alâkadar eden cihetlerini muhtelif şekillerde izah etmelidir. Diyaqramlar ve haritalar, bol resimler en kıymetli vasıtaları olmalıdır. Lâzım diyağırım ve haritaları muallimin yapmağa şüphesiz ki zamanı yoktur. Bunu hazırlamak üzere şehirde bu işi yapacak bir muallim ve talebe kümesinden istifade edilmelidir. Halkevlerinin neşriyat kolu bu vazifeyi deruhte etmelidir. Buradan muallimin istediğine en kısa zamanda cevap verilmelidir.

Köy muallimi bütün köylünün iştirak edeceği eğlenceleri köy gençleriyle beraber mümkün olduğu kadar sık sık yapmalıdır. Bunlara diğer köylerden ve şehirlerden davetler yapmalıdır. Bu arada bir çok iyi itiyatlar kazandırmak kabil olacağı gibi köylünün açık havada geçecek zamanlarını çoğaltacağından onların sıhhatları üzerinde iyi tesirler yapacaktır. Bu toplantıların erkekli kadınlı olmasına bilhassa itina edilmelidir. Toplantılarda toplantı adını idare komiteleriyle hiç ihmâl etmeden temine çalışmalıdır. Muallim köyden yaz mevsimlerinde de ayrılmamalıdır. Ancak görgüsünü arttırmak

LÂTİNCE BÜYÜK SÖZLER:

Suistimâl; istimâle mani degildir.

* *

Felâket karşısında soğuk kanlılığı elden bırakma!..

* *

Çok oku; fakat mütenevvi olmasın...

* *

Başkalarının yanlışlarını görürüz. Bizinkileri görmeyiz.

* *

Aşk kavgaları; sevgileri tazeler.

* *

Sevip sakın olmak ancak bir azize vergidir.

* *

Hakikî dost müşkil zamanlarda belli olur.

* *

Kartal sinek avlamaz.

* *

San'at uzun; hayat kısadır.

* *

Tali, cessur olana yardım eder.

* *

Haset bütün fenalıkların anasıdır.

* *

Fena darbimeseller ; iyi ahlâkları bozar.

üzere birbuçuk ay kadar köyden ayrılması muvafık olabilir.

Yaşayışında köylüye daima örnek olacağını unutmuyarak hareketini ona göre tanzim etmelidir. Bunun için birçok mahrumiyetlere katlanmalıdır. Bunu okuyanlara tamim etmelidir.

R.

Tarihi tefriko:

TÜRK - ROMEN MÜNASEBETLERİ TARİHİ

Yazan : S. R.

Bibliyoğrafiya

istoria Romanilor, Xenopol. İstoria Imperiului Otoman, Cantemir, Histoire de l' Empire Ottoman, Hammer. Histoire de l' Empire Ottoman Jonquier Histoire de l' Empire Ottoman, Levalle. İstoria Imperului Otoman, Iorga. Archivele Statului Roman, Naima tarihi, Tacüttevarih . Tarihi Cevdet . İstoria Romanilor prin călători Iorga, İstoria Dreptului Roman, İstoria Romanilor, Iorga..

— 3 —

İlk temas

Bayazıt, Türk düşmanlarıyla ittifak eden Romenleri tedip etmek için kuvvetli bir ordu ile Tunayı geçti. Bu ordu Romen ülkesini tahrip ve yağma etmeğe başladı. Mirça kadınları, çocukları Braşov dağlarına gönderdi. Türk ordusunu adım adım takip ediyordu. Tam bir harp yapmaktan çekinen Mirça Türk ordusunu ufak parçalara ayırıyor, şehirleri yağma, ederek ihtiyat malzeme ve saire tedariki için ana kuvvetlerden ayrılan kısımları hırpalıyordu.

Niğbolu zaferinden sonra Türkler bütün Avrupayı zapt ve istilâ edecek bir kuvvette idiler. Fakat Timurun Anadoluya akışı Türk safvet ve kudretini yalnız Avrupada değil hatta Asyada bile sardı ve ikbalini tehlikeye koydu. 1402 senesi temmuzunun yirminci günü Ankara civarında vukua gelen kanlı ve müthiş bir muharebede Bayazıt Timürlenge esir düştü. O zamana kadar asla mağlûp olma-

yan Türk ordusunun bu ilk hezimetini bütün bir milleti sarstı. Bir sene esaret hayatından sonra Bayazıt vefat etti.

Bayezıtın vefatından sonra Timürlenk ordusu ile beraber geri çekildi . Bu hadiseyi müteakip Bayazıtın dört evladı arasında veraset kavgası başladı. Dört erkek evlâttan İsanın vefatı üzerine geri kalan Süleyman, Musa ve Mehmet şehzadeler arasında memleket taksim edildi . Şehzade Süleyman Avrupadaki vilâyetlere, Mehmet ise Asyadakilere tesahüp etmekte idiler. Musa ağabeyisi Mehmedin yanında idi. Musa kardaşı Mehmede Avrupaya geçerek Süleymanı Edirne'den atmağı, onu katletmeğı teklif etti.

Mehmet Musanın teklifini kabul etmekle beraber kendisine yardım edemeyeceğini söyledi. Mehmet kardeşi Musayı, Süleyman aleyhine irtikâp edeceğı cinayetten sonra taraftarlarıyla beraber katil ve

imha etmek isteyordu. Bu suretle cinayet üstüne cinayetler işleyerek Mehmet gerek Avrupada ve gerekse Anadoluada rakipsiz kalacaktı.

Musa kararsız ve şaşkın bir halde ne yapacağını bir türlü kestiremiyordu. Tam bu sıralarda Romen prensi Mirçadan bir heyet geldi. Bu heyet Musaya padişahlık için mücadelesinde Mirçanın muavenet ve müzaheretlerini vadeliyordu. Musa, Mirçanın tekliflerini büyük bir alâka ve memnuniyetle kabul etti. Sinoptaki İsfendiyar beyinden tedarik edilen bir gemi ile Musa ve taraftarları Eflâk sahillerine çıktılar Mirça ; Musa ve arkadaşlarını fevkalâde bir şekilde karşıladı.

Mirça Musa ile bir muahede yaptı. Bir şehzade ile bir prens arasında aktolunan bu muahede şahsî bir mahiyeti haizdi. Bu anlaşmaya göre, eğer Mirça Musaya padişah olması için yardım ederse, Türklerin Avrupa iradından mühim bir kısmı, Rumlardan alınan geniş bir kısım arazi Mirçaya verilecekti. Mirça bu şartları memnuniyetle kabul etti. Bu muahede ile Mirça hem Bizanslılardan intikam almış oluyor hem de Türk kuvvetleri arasına ikilik sokuyordu. Bütün bu anlaşmalardan sonra, Mirçanın temin ve jeneral Danin kumanda ettiği ordu Süleyman tarafından mağlup edildi. 1406 senesinde vukua gelen bu hezimetten sonra Musa yine Mirçaya iltica etmeğe mecbur oldu.

Bu muharebede Sırlar dikkate şayan bir rol oynadılar. Hem Musanın ve hem de Süleymanın ordusuna yardım eden Sırlar zaferrin Süleymana teveccüh ettiğini görür görmez Musanın mağlubiyyetini tâcil ettiler.

Bu hadiseden sonra Türklere karşı takip etmiş olduğu siyasetin yanlışlığını anlayan Mirça 1406 senesinde, Severin şehrinde Macar kralı ile buluşarak Türklere karşı takip edilmesi zarurî olan müttehit bir siyasetin ana hatlarını çizdi.

Bir müddet sonra Musa yine Mirçanın yardımları sayesinde kardeşine karşı harbe gitti. Bu sefer taraftarlarının ihanetine uğrayan Süleyman mağlûp ve telef oldu. Bu suretle Musa Avrupadaki saltanata hâkim oldu.

Musanın kendi yardımlarıyla muvaffak olduğunu gören Mirça bu vaziyetten istifade etmek istedi. Fakat hadiseler Miçanın ümitlerini kuruttu.

Mirça Avrupa harekâtına başlamadan evvel, Süleymanın işini bitirdikten sonra, Avrupada kazandığı her hangi bir zaferi Mehmedin lehine terkedeceğini vadedmişti.

Bir çok sıkıntılardan sonra muzaffer olan Musa verdiği sözü unuttu. Mehmet kardeşini tedip etmek için Edirne çivarına geldi. Kanî ve şiddetli muharebelerden sonra, Musa mağlûp olmak üzere iken, 1412 senesinde Anadolu vilâyetlerinden bir ikisinde isyan baş gösterdi. Mehmet kardeşiyile

*Trakya'da kültür derlemeleri***- HACIDANIŞMENT -****KÖY TÜRKÜLERİ [*]**

—Türkü—

Dur sabah olsun ben şu yerden gideyim
 Garip bülbüller gibi feryat edeyim
 Sen dururken ya ben kime gideyim?
 Uyan ey bir danem uyan
 Uyan ey.. dillere destanım uyan..

Sabah oldu tan yerleri ağarıyor.
 Cümle kuşlar destur almış ötüyor
 Herkes sevdiğini almış yatıyor
 Uyan ey bir danem uyan
 Uyan ey.. dillere destanım uyan

*
*
*
~~~~~

—Türkü—

Uzun kavak yeşillendi
 Eski derdim tazelandı
 Sen uyu bülbül ben uyanayım
 Sen uyu bülbül ben uyanayım.

*
*
*
~~~~~

Uzun kavak yeşil yaprak
 Beyaz tene siyah toprak
 Sen uyu bülbül ben uyanayım
 Sen uyu bülbül ben uyanayım.

—Türkü—

Kukuk yuvan yıkıldı mı
 Yavruların döküldü mü
 Ölüm sana dokundu mu
 Dağların şenliği Kukuk.

*
*
*
~~~~~

Kukuk Mavruздan gelirsin
 Dağlara sada verirsin
 Yanık yanık ne ötersin
 Dağların şenliği Kukuk

[*] Bu Türkülerin vezin ve kafiyeleri derlendiği gibidir.

yaptığı muharebeyi yarıda bırakarak âsileri tedibe koştı. Aynı sene içinde isyanı kâmilen bastıran Mehmet tekrar Musa ile muhare-

beye devam etmek üzere Avrupaya döndü. Musayı mağlûp ederek onu Mirçaya ilticaya mecbur etti.

—bitmedi—

Trakya'da Kültür derlemeleri:

Ata sözleri

-6-

Derleyen : O. N.

Alacağın bir iğne, çeliğin okkasını sorarsın.

Alacak ile verecek ödenmez.

Alamadın hacı baba zır zır.

Alırmısın akideyi miskî pahasına (Manzum)

Alışına göre verişim; tarhanana bulgur aşım.

Alışmadık ...te don durur mu?

Alışmış kudurmuştan beterdir.

Alış oğlu veriştir.

Alışverişte kesat, insanlarda fesat

Alışverişte hatır gönül bakılmaz.

Alet işler el öğünür.

Alt çenesi mor çuha kaph

Altın adım pul oldu; kız adım dul oldu.

Altın adım bakır oldu

Altın anahtar, her kapıyı açar.

Altın ateşte, insan muhabbette belli olur.

Altın eli bıçak kesmez.

Altın pas tutmaz.

Altının kıymetini saraf bilir.

Altını sarrafa sor, cevahiri kuyumcuya.

Altı kaval, üstü şişane

Altı üstünden belki hayırlıdır.

Altı olur, yedi olur; hep Allahın dediği olur.

Altı ay seyisliği var; kırk yıllık fışkı karıştırır.

Altı ay sıkıntıya tavşan derisi bile katlanmış

Alicengiz oyunu

Alikıran, başkesen.

Alnı açık, yüzü ak.

Alnı açık, yüzü yak.

Aınının damarı patlamış

Alında yazılan görülür.

Alnımı karışladı

Alnının kara yazısı.

Alnının teri ile kazanmış

Alem ağyardan hali değildir.

Alemde beka, insanda vefa yok.

Aleme cellât lâzım olursa bana ne?

Aleme cellât lâzım olursa sana ne?

Ağleme eğlence lâzım.

Aleme meram anlatılmaz.

Aleme seyir lâzım.

Alemi nasıl bilirsin? kendim gibi.

Allâme kesildi.

Ali hoca da bir, boca Ali de bir

Alinin külâhını Veliye, Velinin külâhını Aliye

Alipaşa narkı

Alipaşa vergisi

Aman deyene kılıç çekilmez.

Aman deyene el kalkmaz.

Amasyanın bardağı, biri olmazsa biri daha.

Ambardaki karnımda, sandıktaki sırtımda.

Amelsiz ilim, yemişsiz meyva gibidir.

Amimim, dayım kesem, hep içinden yesem.

Ana baba günü.

Anadan doğmayan kardeş sayılmaz.

Anam, babam günü.

Anasından emdiği süt, burnundan geldi.

Anasından doğalı gülmemiş.

Anasının ipliğini satmış.

Cümluriyet kanunlarından :

Köy kanunu

— 13 —

Köylerde bir pazar veya bir çarşı yeri yapmakta köylümüzün isteğine bağlı işlerdendir. Pazar veya çarşının ehemmiyeti; faideleri inkâr edilemez. Bütün bir sene çalışırız. Elde ettiğimiz mahsulü satamazsak ne yarar. Elde edilen mahsulâtın satılabilmesi için bunların müşteriye gösterilmesi lâzımdır. Diğer taraftan bizde birçok şeyler lâzım olur. Meselâ size; tuz; şeker; arpa; saman; yemiş isteriz. Bize lâzım olan bu şeyleri aramak ve almak için kapu kapu dolaşmak kolay bir şey olmasa gerek.

Binaenaleyh gerek satıcı ve gerekse alıcı için müşkül olan bu işi kolaylaştırmak üzere köyün merkezi bir yerinde bir çarşı mümkün olmazsa haftanın bir gününde toplanmak üzere pazar kurmak lâzımdır.

Daimî çarşı kurmak biraz güçtür. Köy kalabalık olursa bu yapılır. Çarşının yaşayabilmesi için alışveriş yapılması lâzımdır. Alışveriş te ancak kalabalık bir köyde olur. Daimî çarşı kuramazsak köyümüzün sık bir yerini pazar yeri yaparız. Meselâ Salı veya Perşembe günleri köylümüz ve civar köyler ehalişi oraya toplanır. Yumurta; tuz; sebze; patiska, çevre, şeker; iplik; makara; iğne; boya ve saire gibi mallarımızı oraya toplar koyarız. Maselâ ben yemiş satarım. Buna mukabil bana lâzım olan tuz veyahut makarayı alırım. Sabahleyin

kurulan bu pazar akşama kadar devam eder. Akşam üstü herkes yine kendi evine; kendi köyüne gider. Bu pazar yerini temiz tutmak; gübre ve süprüntülerden temiz bulundurmamak lâzımdır.

Görüyorsunuz ki gerek çarşı ve gerekse pazarın alışverişi kolaylaştırmak gibi çok faydeli bir iyiliği vardır. Köyün sınırı içinde münasip yerlerde ve tepeler üzerinde orman yetiştirmek te köylümüzün isteğine bağlı şeylerdendir.

Bundan evvelki yazılarımızda ormanların ne kadar faydalı olduklarını; korumağa mecbur olduğumuzu yazmıştık. Köyümüzün sınırı içinde orman yetiştirmek; köyümüzü süslemek; şenlendirmek demektir.

Meselâ iki köy düşününüz. Bunlardan birisi apaçık; ağaçsız; tıpkı bir çöl gibidir. Bir ot bile bitmez. Güneşin kızgın ateşleri otları kurutur, toprakları çatlatır. içinde yaşayanlar nefes almaktan sıkıntı çekerler. Cehennem gibi yer yer...

Diğer köyde yeşil; iri dalları ağaçlarla süslüdür. Ağaçların altı gölgelik; serindir. Ağaçların bulunması itibariyle buraya sık sık düşen yağmurlar bu köyü bir bahçe gibi süslemiştir. Bir az çalıştıktan sonra herhangi bir ağacın altına uzansan dinlenmek; serin serin bir cigara içmek mümkün oluyor.

Bu iki köyden hangisini sever ve

—Devamı 24 üncü sahifede—

Memleket haberleri

İRAN ŞAHI

On gündenbergi memleketimizde bulunan İran Şahi Gazimizle beraber Ankaradan hareketle garp vilâyetlerimizi; İzmiri; Çanakkaleyi gezdikten sonra İstanbula gitmiştir. Gazimiz; Dolmabahçe sarayını misafirimize terketmiş; kendileri Beylerbeyi sarayında oturmaktadırlar. İstanbulda bulunan iki devlet reisi birçok müessesatı gezmişler; topçu atış mektebimizin talimlerinde bulunmuşlardır.

İBRAHİM TALİ BEYEFENDİ

Uzun müddet Trakyada tetkik seyahatı yapan umum müfettişimiz İbrahim Tali Bey Ankaraya gitmiştir. Müfettiş Bey Ankarada bulunduğu müddetçe lâzımgelen makamlarla temas ederek Trakyamıza ait işleri takip edecektir.

KURT AVINDA BİR FACİA

Bursa 28 — Muratlar köyünün muallimi Ramazan Bey hayvanını kurtlar parçaladığı için dün gece saat 9 da kurt avına çıkmış bir meşe ağacının üstünde kurtları beklerken elindeki tufeği patlıyarak yaralanmış ve ölmüştür.

EDİRNEDE TEŞKİL EDİLECEK

POSTA BAŞMÜDÜRLÜĞÜ

Ankara 28 — Edirne'de teşkil edilecek Posta Başmüdürlüğü hakkındaki lâyiha meclisin Cumartesi içtimasında müzakere olunacaktır. Layihaya göre 8 inci derecede bir başmüdürlük ihdas olunacaktır.

Dünya haberleri

HİTLER - MUSOLİNİ

Alman Başvekili Hitlerin İtalyan Başvekili Musolini Beyle görüş-tü. Mülakat İtalyanın Venedik şehrinde meşhur Venedik sarayında ol-muştur. Frenk gazeteleri bu görüşmeye çok ehemmiyet vermektedirler. İki hükümet reisinin neler görüştükları belli değildir. Fakat Avrupa sul-huna ait birçok şeyler konuştukları tahmin edilmektedir.

FRANSIZ HARİCİYE NAZIRI

Bir müddettenberi şarkî Avrupada dolaşmakta olan Fransız hariciye nazırı Bartu Bey seyahatine devam etmektedir.

SELÂNİKTE İDAMA MAHKÛM OLAN KOMİTECİ TEVKİF EDİLDİ

Atina 24 — Sabık Bulgar binbaşlarından meşhur komitacı Lazarof Selânikte tevkif edilmiştir. Lazarof Bulgaristanda idam cezasına mah-kâm bulunuyordu. Bu komitacının Bulgaristana iade edilip edilmeyeceği henüz belli değildir.

TESLİM OLMAYANLARA EŞKİYA NAZARİLE BAKILACAK

Sofya 23 — Hükümet, Makedonyadan gelip memlekete iltica etmiş olan komitacıların çıkardıkları karışıklıklara kat'î surette nihayet ver-meği azmetmiştir. Yeni verilen mühlet bitinceye kadar komitacılar tes-lim olmadıkları takdirde kendilerine eşkiya nazarıyla bakılacak ve or-du bunları tenkil için her türlü vesaiti kullanmakta muhtar olacaktır.

İTİZAR

yazılarımızın çokluğundan istida nûmuneleri; teşkilâtı esasiye kanunu ve sıhhat bilgileri yazılarımız konamamıştır özür dileriz.

— 21 nci sahifeden devam —
istersiniz. Hiç şüphesiz ağaçları bol;
serin; gölgelik olan köy değil mi?

O halde ne duruyoruz. Hemen
köyümüzün sınırı dahilindeki münasip yerleri; tepeleri ağaç ekme suretiyle şenlendirelim..

Köyümüzü kasabaya ve komşu köylere köylere bağlayan yolların her iki tarafına ağaç dikerek bu yolları serin; gölgeli bir hale sokmak faidelidir. İnsan bir köyden diğer bir köye giderken yolu üzerinde bir ağaç görmezse bilseniz ne üzülür, yorulur. Hâlbuki yolumuz üzerinde güzel yeşil; altına ve yanına gölge veren ağaçlar bulunursa bu yolun nasıl gidildiği belli bile olmaz.

Köy dahilinde yabancı ağaçlar vardır. Bu yabancı ağaçları aşlamak onların meyvesinden istifade edilecek bir hale getirmek bizim faidemiz için değildir? işte köy kanunumuz köy sınırı dahilindeki yabancı ağaçları aşlamağı tavsiye etmektedir ve bunları bizim isteğimize bırakmaktadır.

Köyde bir çok mahsul ekilir. Bu mahsullerin köy sınırları içinde alıcı bulması; satılmasına imkân yoktur. Bu mahsulâta köy dışında alıcı aramak; bulmak lâzımdır. Bunun için köyümüzde yetişkin ve hazır mahsulleri gözönünde tutarak gezdiğimiz diğer köylerde bunlar için müşteri bulmak gerektir .

Eğer mahsulâtımızı satacak adam bulamazsak bu bizim için çok tehlikelidir .

Satamadıktan sonra mahsul almak neye yarar. Bilâkis satılmayan mahsul bize zarar verir. Evvelâ sermayemizi

öldürür. Saîmiz; alnımızın teri hiba olur .

Meselâ bir sene çalıştıktan sonra üçbin kilo fasulya; yedibin kilo buğday; beşbin kilo da arpa aldığımızı farzediniz. Bir yere depo ettiğimiz bu mahsul satılmıyacak olursa bunları elde etmek için sarfettiğimiz alnteri; yorgunluk hiba olur gider.

Hele maazallah bu mahsuller dura dura bir de filizlenmeye başlarsa vaziyet bizim için daha tehlikeli olur. O zaman bütün bir sene zarfında çalışıp elde ettiğimiz bu varlık gübre olur. İşte mahsulâtımızın böyle zıyan olmaması için ona müşteri bulmak mecburiyetindeyiz. Bunun için civar köyleri hatta kasabaları dolaşarak köyde ekilip biçilen ve toplanan mahsulatın ve yapılan eşyanın değerliyle satılabilmesi için köy namına alıcı aramalıyız.

Başka köylere; kasabaya gittiğimiz zaman mevcut mahsulât ve yapılan eşyanın birer parça numunesini yanımızda gezdirmeliyiz. Köy ve kasabalarda bu işlerle meşgul adamları bularak bu örnekleri onlara gösterek fiyatlarını söylemeliyiz. Hiçkimse; durup dururken gelip bizim malımızı almaz. Malımızı satabilmek için müşteriye göstermek; beydirmek mecburiyetindeyiz. Bu gösteriş oturduğumuz yerde olmaz .

Frenklerin ; Yahudilerin ticaret işlerinde muvaffak olmaları; kazanmalarını „reklâm,, denilen sırrı bilmeleridir. Reklâm demek; malımızı başkalarına göstermek; tanıtmak demektir.

S. R.